

Ekoci – eko civilna iniciativa Slovenije, Združenje za trajnostno prihodnost

Ulica Savinjske čete 4,3310 Žalec, Slovenija;

www.ekoci.si; ekoci.si@gmail.com; Fb:Ekoci - eko civilna iniciativa Slovenije Oskrbimo Slovenijo - Štafeta semen..

PREDLOG IZHODIŠČ SMERNIC ZA RAZVOJ, OHRANITEV IN OŽIVITEV PANOGE SLOVENSKEGA SEMENARSTVA

Združenje Ekoci s partnerji, somišljeniki in predlagatelji si že od leta 2012 prizadevamo v okvirju vseslovenskega gibanja Oskrbimo Slovenijo – Štafeta semen za ohranjanje slovenskih semen in povečanje samooskrbe. Aktivno smo sodelovali tudi v procesu, da se izvzame Ptujski žlahtniteljski center iz Semenarne in prenese na Kmetijski inštitut Slovenije. Semenarna je bila pred časom prodana tujcem in v negotovosti je bila usoda večjega števila slovenskih avtohtonih sort, predvsem vrtnin. Sedaj ko so izpolnjeni pogoji, da je Ptujski center » državni lasti« pod okriljem Kmetijskega inštituta Slovenije KIS- ki skrbi tudi za gensko banko je potrebno nadgraditi panogo, da bo zaživela samostojno v praksi. Skupaj za aktivisti ves čas komuniciramo s pozitivnimi pobudami z vsakokratnim vodstvom MKGP in veseli smo, da je že kar nekaj naših predlogov implementiranih v zakonodajo.

Združenje Ekoci s partnerji v sklopu aktivnosti vseslovenskega gibanja za povečanje samooskrbe in ohranjanja slovenskih semen Oskrbimo Slovenijo - Štafeta semen in društvo Samooskrbni.net, Ognjič ter Zavoda za celostno samooskrbo ter v sodelovanju z ekološkimi pridelovalci semenskega materiala Semenjalnica in Amarant, in nekaterimi naprednimi zavzetimi strokovnjaki ter na podlagi javno dostopnih informacij MKGP, UVHVVR in strokovnjakov KIS z dodatnimi pojasnili vam pošiljamo nadgradnjo naših pobud.. S tem dopisom dopolnjujemo predhodno poslano **PREDLOGE ZA OHRANITEV IN OŽIVITEV PANOGE SLOVENSKEGA SEMENARSTVA**, ki smo vam ga poslali dne 15.10.2024. **Na poslano Pobude, nam je odgovorila dr. Ana Frelih Larsen in nas je pozvala, da naj dopolnimo dopis.**

Zelo smo se potrudili in skupaj s strokovnjaki različnih področij pripravili ta dopis, za katerega verjamemo da vam bo v pomoč Oblikovali so ga kot : **Predlog izhodišč smernic za razvoj, ohranitev ter razvoj panoge slovenskega semenarstva – ki obravnava celostni pristop za vzpostavitev panoge slovenskega semenarstva .**

Naslavljam ukrepe, za katere menimo, da jih je potrebno izvesti s strani MKGP, da bo mogoče **čimprej uresničiti SKP, ANEK na področju ekološkega semenarstva**, kako **ohraniti in pomladiti slovensko gensko banko** semen in predlog ukrepov, ki bodo **zaščitili slovenska semena v izogib posledicam sprejema nove zakonodaje o NGT in patentiranju semen, predvsem pa povečanje prehransko varnost v času morebitnih izrednih razmer.** Vključujejo predloge za izvedbo ukrepov, **kako čim več semen posejati, kako poskrbeti za ohranjanje naše dediščine s semeni**, ki se bodo prilagajala na **podnebne spremembe** in bodo prilagojena našemu okolju **ter ukrepe, ki bodo omogočili ohranjanje naše tradicije in genske zapuščine naših prednikov:** ohranili prvinska semena s sprotnim prilagajanjem na podnebne spremembe po naravni poti brez uporabe NGT (novih genomskih tehnik).

Poudarjamo nujnost ukrepov za **zagotovitev »živih elitnih semen« za 50 najpomembnejših rastlinskih vrst in sort, ki bodo kot »žive državne rezerve« temelj prehranske varnosti in bodo zagotavljala osnovno prehrano državljanom tudi v času nepredvidenih podnebnih in geopolitičnih razmer.**

Podajamo **smernice, kako istočasno razviti tudi panogo semenarstva in poskrbeti za večjo prehransko varnost, katere pomen je obravnaval tudi MKGP dne 17.10 2024 v dokumentu Prehranska varnost v izrednih razmerah. in opredelil zaščito kmetijskih zemljišč in semenarstvo kot ključno za prehransko varnost. To pa zahteva celostni pristop k panogi semenarstva v Sloveniji, da ohranimo vsaj tistih 20 odstotkov semen, ki jih še imamo. Dolžnost naših predstavnikov na državni ravni, zadolženih institucij in odgovornost naprednih zavzetih posameznikov je, da se ohrani tradicija in dediščina naših prednikov in naše pokrajine, ki je pomagala ohraniti in prehraniti mnogo preteklih rodov v naši deželi.** Čas je, da prevzamemo vsak svoj del odgovornosti in aktivnosti, da to poslanstvo zaživi v praksi. In povečamo prenos znanj, ki so omogočali preživetje mnogim rodovom te dežele s sonaravno pridelano hrano in čas je da, intenziviramo aktivnosti za pridelavo in porabo ekološke hrane.

Na temo "Ali bomo v prihodnje jedli gensko spremenjeno ali sonaravno pridelano hrano", smo na sejmu Altermed v Celju organizirali tudi strokovni posvet, ki se je udeležila tudi državna sekretarka ga. Eva Knez. Sporočilo za javnost s posveta in pobude so objavljene na povezavi: <https://ekoci.si/wp-content/uploads/2024/07/POBUDE-IZ-POSVETA-ALI-BOMO-V-PRIHODNJE-JEDLI-GENSKO-SPREMENJENO-ALI-SONARAVNO-PRIDELANO-HRANO-EKOOCI-or.-1.pdf>

V odgovor na vprašanja, ki so bila postavljena na posvetu predstavnikom KIS-a - Kmetijskega Inštituta Slovenije so na Ptujskem infrastrukturnem centru organizirali v juliju 2024 DAN SLOVENSКИH SORT. Prikazali so nam delovanje genske banke, žlahtnjenje in odgovarjali na naša vprašanja - tudi na naši vprašanji, zakaj bolj intenzivno ne pomlajujejo semen v genski banki in zakaj na trgu ni slovenskih semen so povedali, **da se zavedajo potrebe po tem, vendar za bolj intenzivno povečanje aktivnosti nimajo niti dovolj zemljišč niti dovolj sredstev niti rok, da bi lahko navedene aktivnosti aktivirali.**

Zato smo se nevladniki organizirali in se zavezali, da bomo poskusili zapolniti to vrzel in zagotoviti - ekološka zemljišča za pridelavo slovenskih semen in testnih posevkov, delo pod strokovnim vodstvom in da se bomo aktivirali ljudi po svojih močeh. Zavedamo pa se, da je vse odvisno **le od aktivnih ukrepov in interesa vodstva MKGP, Sektorja in sveta za ekološko kmetijstvo ter naprednih strokovnjakov, ki vidijo širšo sliko prehranske varnosti in ohranjanje naše kulturne dediščine, katerih pomemben del je tudi ohranjanje slovenskih semen.** Strokovnjaki s Kis-a pa bodo pripomogli k uresničitvi teh ciljev.

Podajamo predloge za izvedbo ukrepov, ki bi pripomogli MKGP k izvedbi **Akcijskega načrta Skupne kmetijske politike (SKP 2023-2027)**, ki dobro naslavlja tudi tovrstno problematiko ekološkega in trajnostnega kmetijstva ter semenarstva. Skrbi nas, da se aktivnosti na področju semenarstva ne odvijajo dovolj hitro, zato želimo k uresničitvi ciljev aktivno prispevati tudi z predlogom aktivnosti in delovanjem po sistemu »od spodaj navzgor«. Zato smo v zbiranje pobud vključili tudi širšo javnost.

Podajamo pobude, kako bi lahko po principu aktivnega državljanstva, civilne družbe, aktiviranja ekoloških kmetov, slovenskih žlahtniteljev ter slovenske genske banke KIS in ostalih strokovnjakov dosegli zastavljene cilje.

Zaznali smo, da sedanje vodstvo MKGP resnično želi pristopiti k trajnostnemu in celostnemu vidiku za povečanje samooskrbe in semenarstvu in zato smo pripravili to gradivo.

S predlaganimi izhodišči za pripravo smernic za razvoj ohranja oživitve semenarske panoge v Sloveniji menimo, da bi bilo potrebno zasledovati naslednje:

- **Vizija:** Povečati odpornost na morebitne izredne razmere s povečanjem prehranske varnosti prebivalstva. V času spremenjenih geopolitičnih in podnebnih sprememb je to še posebej pomembno. Ohraniti je potrebno genski material slovenskih semen za sedanje in prihodnje rodove, uveljaviti panogo semenarstva kot del nacionalne strategije. Za preživetje majhnih kmeti, krepitve podeželja, ki je ohranjal rodove v tej deželi stoletja in jih prilagoditi na sodobni čas. Poskrbeti je potrebno za prenos pomembnih znanj in doseči, da postane samooskrba od semena do krožnika spet »moderna«. Potrebno je krepiti dejavnosti, ki imajo večjo dodano vrednost kot so semenarstvo, rokodelstvo in razvoj panog, ki ustvarjajo delavna mesta na podeželju.
- **Poslanstvo:** Dosegati implementacijo ciljev zapisanih v ANEK, SKP in ukrepov FAO in prihodnje kmetijske politike in razvoja države v poudarkom na trajnostnem vidiku in dolgoročno zagotoviti povečanje prehranske varnosti: od semena dalje. Pomembno je oživiti preskrbo s semeni vsaj za 50 najpomembnejših zelenjadnic in poljščin slovenskega porekla za prehransko varnost. Zagotoviti dolgoročno ohranjanje genskih virov slovenskega sadilnega materiala za sedanje rodove in zaščititi genske vire za uporabo prihodnjim rodovom. Z vključevanjem nevladnikov lahko ojačamo potencial pridelave ter tako prispevamo k prenosu znanja ter ohranjanja dediščine naših prednikov. K ozaveščanju o pomenu hrane od semena do krožnika je potrebno vključiti vse ciljne javnosti in povečati pridelavo in porabo ekološko pridelane hrane.

Da bi lahko uresničili vizijo in poslanstvo, smo opredelili osem strateških in izvedbenih ciljev ter dopisali ukrepe, za katere predlagatelji Ekoci, Samooskrbni.net ter sodelujoči strokovnjaki menimo, da bi jih bilo potrebno izvesti, da se s celostnim pristopom vzpostavi panoga slovenskega semenarstva.

1. cilj: Slovensko semenarstvo uvrstiti kot strateško dejavnost in hrambe semen po načinu »in vivo« v državne rezerve.
2. cilj: Pospesiti ohranjanje in pomladitev slovenskih semen v genski banki.
3. cilj: Vzpostavitev panoge semenarstva in ustanovitev javne službe slovenskega semenarstva.
4. cilj: Prenos znanja o strateški semenski panogi.
5. cilj: Vzpostavitev blagovne znamke Slovenska semena, vzpostavitev verige od semena do krožnika ter povečanje samooskrbe ter oskrbe javnih zavodov z trajnostno pridelano hrano iz slovenskih semen.
6. cilj: Ozaveščanje javnosti o slovenskih semenih.
7. cilj: Inovativni aktivni marketinški pristopi in nadgradnja aktivnosti »Ekološko in lokalno je idealno – pridelano iz slovenskih semen«
8. cilj: Zaščita slovenskih semen v genski banki.

PREDLOG CILJEV, KI ZAGOTAVLJAJO DOSEGANJE STRATEŠKIH IN RAZVOJNIH CILJEV

I. CILJ: SLOVENSKO SEMENARSTVO UVRSTITI V DRŽAVNE REZERVE PO NAČINU HRAMBE SEMEN »IN VIVO« KOT STRATEŠKA DEJAVNOST

• **Obrazložitev**

Veseli smo, da je Ministrstvo za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano v predstavljenih 16.101.2024 v dokumentu **Prehranska varnost v izrednih razmerah opredelilo semena poleg kmetijskih zemljišč**, ki jih je potrebno opredeliti kot kritično infrastrukturo, da je pomankanje semen ključno za prehransko varnost (<https://www.gov.si/assets/ministrstva/MKGP/Dokumenti-/Prehranska-varnost-v-kriznih-razmerah.pdf>). Aktivisti in somišljeniki, ki si prizadevamo za prehransko varnost, samooskrbo in ohranjanje avtohtonih slovenskih sort, smo že v letu 2022 po posvetu o prehranski varnosti v Celju podali pobude, da se v državne rezerve uvrstijo semena – kot temelj prehranske varnosti (<https://ekoci.si/zadnje/sporocilo-za-javnost-pobuda-vkljucitev-semen-v-drzavne-rezerve/>). Menimo, da je potrebno čimprej aktivirati vse resurse, da se oživi in vzpodbudi panogo ekološkega semenarstva za pridelavo slovenskih semen, ki je potrebna za prilagoditev na podnebne spremembe, zaradi nestabilnih geopolitičnih in podnebnih sprememb ter večje prehranske varnosti.

Brez semen ni hrane, zato je potrebno oživiti semenarsko panogo v Slovenije kot temelj prehranske varnosti s slovenskimi semeni prilagojenim lokalnemu okolju tudi za primer izrednih razmer pa nujnost, da z ukrepi čimprej zaživi v praksi.

Z vključitvijo slovenskih semen v državne rezerve z ukrepom Ohranjanje semen na kmetijah, kjer bodo rastle rastline za pridelavo semen, so »žive državne rezerve semen«, po sistemu »in vivo« pa bi to lahko kmalu dosegli.

Potrebno je preučiti argumente, saj so ključni za prihodnost, podajamo predlog ukrepov za dosego cilja.

• **Predlagani ukrepi za dosego cilja:**

1. **Čimprej je potrebno aktivirati vse resurse, da se oživi in vzpodbudi panogo ekološkega semenarstva za pridelavo slovenskih semen**, ki je potrebna za prilagoditev na podnebne spremembe, zaradi nestabilnih geopolitičnih in podnebnih sprememb ter večje prehranske varnosti.
2. **Potrebno je, da država zagotovi v rezervah tudi dovolj hrane za ljudi in krme za živali za čas morebitnih nepredvidenih sprememb.**
3. **V času izrednih razmer bi bile pretrgane dobavne verige hrane in semen. Slovenija je trenutno samooskrbna z manj kot 10 odstotkov semen, pa še to predvsem na področju travinja in žitaric ter nekaj poljščin. Imamo le nekaj semen zelenjadnic, ki pa ne pokrivajo vajo potreb trga.**

-
4. To predstavlja veliko tveganje za prehransko varnost, saj imamo le **864 m² kmetijskih površin na prebivalca, torej omejene kmetijske površine in nimamo razvitega semenarstva, agroživilska panoga je v rokah tujcev, prav tako večina trgovskih verig**. Dobavne poti se lahko v času izrednih razmer bistveno spremenijo saj bodo tuje korporacije najprej založile svoj primarni in ne le slovenski trg. **Svetovni trg lahko v hipu postane nestabilen, ker se večina semen za naslednje leto proizvaja v tekočem letu in bi izpad pridelka semen hitro povzročil lakoto**. Zanašanje na zunanje trge v času krize se je že v času Covida pokazalo kot zelo tvegano.
 5. **Potrebno je zagotoviti seznam in ukrepe za 50 najpomembnejših rastlin, ki so potrebne za prehransko varnost prebivalcev ter poskrbeti, da imamo teh semen dovolj za nekaj sezon nemotene pridelave** (žitarice, poljščine, tudi koruza za prehrano ljudi in zelenjadnice)
 6. **Prvinsko elitno seme za nadalje razmnoževanje naj pridelujejo v sklopu KIS-Kmetijskega instituta Slovenije na Ptujju in v Jabljah. Semena v nadaljnji fazi za trg naj pridelujejo kooperanti - kmetje po različnih krajih Slovenije**. Disperzija pridelave je nujna tudi zaradi vpliva podnebnih sprememb, poplave, toče, ujme in zaradi varnejše pridelave. Lani je toča v hipu uničila pridelek semen na Ptujskem centru in nam dodatno pokazala, da je semensko proizvodnjo potrebno decentralizirati.
 7. **MKGP naj vzpostavi projekt ohranjanja semen na kmetijah**, kot je to praksa v tujini, kar zmanjša riziko za pridelavo semen v času podnebnih sprememb, ujm, poplav ipd.
 8. Potrebno je zaščititi kmetijsko zemljo - **za pridelavo semen vključno z zaščito kmetijske zemlje in povečanje obdelovalnih površin, ki so namenjene pridelavi semen in za povečanje samooskrbe iz slovenskih semen**. To lahko kar lahko dosežemo tudi tako, **da MKGP vzpodbudi kmete da spremenijo namensko rabo** – npr. da namesto travinja za živali pridelujejo več hrane za ljudi. Kako to doseči? Potrebno je vzpodbuditi/navdušiti kmete, da vsaj del kmetijskih zemljišč namenijo semenarstvu, ter da pridelujejo več hrane za ljudi, npr. žitaric stročnic, gomoljnic, posejejo sorte koruze, ki je namenjena prehrani ljudi. Potrebno je torej spremeniti namensko rabo obstoječih zemljišč. Kot vemo, pada prodaja hmelja (med drugim tudi zaradi tega, ker ni pridelan na ekološki način), na teh površinah na obstoječih žičnicah pa ponekod že čudovito uspeva fižol. Potrebno je torej le spremeniti namensko rabo posevkov na kmetijskih zemljiščih.
 9. V nasprotju s trenutno prakso, **mora država pred razprodajo zaščititi kot strateško infrastrukturo vse skladiščne kapacitete in vložiti napore v krepitev slovenske agroživilske panoge** (primer iz prakse: s prodajo silosov Žita v Ljubljani g. Boscarolu smo te skladiščne kapacitete izgubili za vedno). Trenutno silosi še stojijo v Celju (so pa v zasebni lasti), v Mariboru, Murski Soboti, Ajdovščini... Predlagamo, **da se čimprej izvede popis in sprejmejo ustrezni ukrepi**, za pridobitev **skladiščnih kapacitet za slovenska žita, zrastle iz slovenski semen, ki jih naj odkupi država in poskrbi vsaj za 80% potrebnih količin žit na prebivalca**. V kolikor so naše informacije točne, je sedaj večina pogodb za državne rezerve sklenjena z distribucijskimi podjetji

-
10. Dejansko je večji del blagovnih rezerv dislociran in v rokah trgovcev in distributerjev, ti pa so skoraj v celoti v tuji lasti. V časih, ko je nastal sistem blagovnih rezerv je tudi struktura lastništva trgovine bila povsem drugačna. V luči kapitalskih sprememb pa je na mestu vprašanje, ali so tuje trgovske verige lahko zanesljivi čuvaji blagovnih rezerv. **Ali bi ti res v času morebitnih izrednih razmer ukrepali v skladu s pogodbo ali pa bi prevladal interes večjega dobička prodaje zalog na prostem trgu?**
11. **Kmetje v Sloveniji kmetujejo večinoma še na konvencionalen način in so odvisne od nakupa semen in uporabe FFS.** Hkrati pa so odvisni tudi od uvoza repro materiala in krmil za živali. Lahko pričakujemo da bi, v primeru izrednih razmer, prišlo do trganja tudi teh verig. Ob omejenem ali onemogočenem dostopu FFS pri konvencionalni pridelavi bodo tudi pridelki pričakovano občutno manjši.- **Zato je še v osnovi potrebno poskrbeti za semenski material, ki je pridelan v Sloveniji in je prilagojen lokalnemu okolju in je manj odvisen od FFS.** S takšnim ukrepom, pa tudi učinkovito rešujemo in vzdržujemo tudi živost kmetijskih tal.
12. Slovenska semena pridelana v Sloveniji so prilagojena našemu okolju in našim tlom. Že s tem, da jih pridelamo v Sloveniji, zagotavljamo boljša izhodišča za njihovo nadaljno rast, kot če prihajajo iz okolja, ki je povsem drugačno od našega. Zato naša domača semena lahko zrastejo tudi brez ali z minimalno uporabo FFS. **Z razpršeno setvijo semen po različnih krajih Slovenije pa bi zmanjšali riziko podnebnih sprememb-vremenskih ujm, toče, suš, poplav.**
13. **Stroka daje premalo pozornosti agroekologiji.** Neustrezna organizacija svetovalne službe na področju ekološkega kmetovanja je že dolgo znana pomanjkljivost in je v veliki meri odgovorna za zaviranje razvoja eko kmetijstva v Sloveniji. **Stroko, izobraževalne ustanove in KGZS, je potrebno v tej smeri dodatno izobraziti in vzpodbuditi - nato pa lahko pričakujemo, da bo več ekološkega oziroma trajnostnega kmetijstva.**
14. Nimamo sklenjene **celotne prehranske verige: od semena do krožnika.** Zato je potrebno začeti z semeni, ki bodo prilagojena našemu okolju. (ne od vil do vilic, ki izključuje semena in je usmerjeno večinoma v živinorejo), **zato so potrebni dodatni ukrepi za izboljšanje, če pa je trajnostno ekološko kmetijstvo za pridelavo semen in hrane pogojeno z večjimi subvencijami, pa bo cilj dosežen še prej.**

II. CILJ: POSPEŠITEV, OHRANJANJE IN POMLADITEV SLOVENSkih SEMEN V GENSKI BANKI

• Obrazložitev

Potrebno je angažirati resurse, da se poseje čim več slovenskih semen iz genske banke, ki bodo lahko prilagojena na sprotne vremenske spremembe. Semena pridelana v Sloveniji so prilagojene lokalnemu **okolju. Ohraniti je potrebno vsaj tistih 20 odstotkov semen,** ki jih še imamo, kar je dolžnost naših predstavnikov na državni ravni, zadolženih institucij in odgovornost naprednih zavzetih posameznikov, **da se ohranja tradicija dediščine naših prednikov** in naše dežele, ki je pomagala ohraniti in prehraniti mnogo preteklih rodov v naši deželi.

- **Predlagani ukrepi za doseg cilja**

1. **TRAJNOSTNI VIDIK**

Slovensko semenarstvo je dolgoročno gledano tisto kar moramo na daljši rok uveljaviti - le ekološko pridelavo semen saj edino takšna pridelava zagotavlja, da semenski material ostane nekontaminiran z GSO in NGT tehnologijami. In zagotavlja povečanje ekološke pridelave.

Prvenstveno se naj najprej pomladijo slovenski genski viri, ki so v genski banki.

Da bi pospešili tudi pridelavo zelenjave iz slovenskih semen za lokalno oskrbo predlagamo, da se vzpodbude seštevajo: za ekološko pridelavo zelenjave in za uporabo slovenskih sort na način, da se dodatno uvedejo še ukrepi za semensko pridelavo in **spodbude nakupa v Sloveniji pridelanega semena za pridelavo hrane.** Kar bi v praksi pomenilo, da bi se kmetje prej preusmerili v ekološko kmetovanje. če bi dobili dodatna plačila, če bi posejali tiste rastline kjer je kmetovanje in prehod iz konvencionalnega načina v ekološko lahko hitrejši: npr pira, ajda, proso.. **Tako bi tudi hitreje dosegli cilj povečanja kmetijskih površin v skladu s cilji SKP ANEK.**

2. **Vzpostaviti je potrebno – » projekt za testne posevke na poskusnih poljih« Semena potrebujemo »živa«, kar pomeni, da je potrebno vsakih nekaj let obnoviti semenske posevke, da bodo semena ohranjala kaljivost in se sproti prilagajala na podnebne spremembe v lokalnem okolju. Le tako bo možno prilagojen novi genski material nadomestiti s starimi viri, ki jih imamo sedaj v genski banki.**

3. **»Pomladitev« genskega materiala iz genske banke, ga nujno potrebujemo za ohranjanje ekosistemov in naravnih habitatov ter vzdrževanje in obnavljanje populacij vrst, sposobnih za preživetje, v njihovem naravnem okolju. Za gojene ali kultivirane rastlinske vrste pa v okolju, v katerem so razvile svoje posebne lastnosti.. Tako bo možna pomladitev genskega materiala v genski banki, ki bo na voljo žlahtniteljem, da bodo lahko požlahtnili čim več slovenskih sort, za kar je potrebno določiti konstanten vir financiranja.**

4. **Vzpostavitev semenjarjenja starih domačih sort in vrtičkarskih in ohranjevalnih sort zelenjadnic in poljščin na kmetijah.** Predlagamo, da se razpiše projekt in prične izvajati tudi ohranjanje ekoloških semen iz genske banke na kmetijah in vrtičkih ter se na tak način priskrbi nepovratna sredstva za zagon dejavnosti - nakup mrežnikov ipd, **tudi za tista semena, ki zaradi manjšega obsega ne zanimajo žlahtniteljev, so pa pomembna za ohranjanje genskega materiala in biotske pestrosti.**

5. **Potrebno je vzpostaviti projekt za testne posevke.** Iz genske banke je potrebno poiskati stare akcesije semenskega materiala izključno slovenskega porekla in poskrbeti, da se posejejo ter preuči njihove lastnosti, prilagodljivost in kaljivost. Obnovi se naj genska banka z mlajšimi semeni saj kot je znano je veliko semen starih 20 in več let. Kljub temu da se hranijo v kontroliranih pogojih, so poskusi pokazali, da semena izgubljajo na kakovosti in vitalnosti, zato dolgoročno ne bodo prilagojena na podnebne spremembe razen v primeru, da jih bomo sproti sejali in obnavljali.

III. CILJ: VPOSTAVITEV PANOGE SEMENARSTVA IN USTANOVITEV JAVNE SLUŽBE SLOVENSKEGA SEMENARSTVA

• **Obrazložitev**

Predlagamo, da **MKGP vzpostavi javno službo ekološkega semenarstva zelenjadnic**, poljščin in ostalega semenskega ter razmnoževalnega materiala ter dodeli finančna sredstva za delovanje službe ter dodatna sredstva za aktivnosti ekološkega žlahtnjenja in selekcije. **Ter da poleg ekoloških kmetov in institucij vključi tudi nevladne organizacije, ki so pripravljene prispevati k temu da se dosledno izvajajo ukrepi s področja semenarstva, ki so predvideni v ANEK-u**

1. **V Sloveniji smo samooskrbni le z nekaj več kot 5% s semeni, Predlagamo tri sklope pristopa in sicer k vzpostavitvi sistema za pridelavo ekoloških semen (razmnoževanje), nato k selekciji in žlahtnjenju ter k večji Podpori ekološkim pridelovalcem in podpornim nevladnim organizacijam.** Najbolj smiselno je hkratni pristop k vsem sklopom. Kjer je smiselno, je treba k izvedbi povabiti vse pravne subjekte, ki že delujejo na področju ekološkega semenarstva (Ekosemena Inštitut - Semenjalnica, Amarant..) in določiti prenovljene naloge za državne inštitucije (KIS, Biotehniška fakulteta, FKBV...).
2. **Slovenskih semen praktično na trgu ni mogoče kupiti, Kmetje kupujejo od največjih korporacij, Bayer, Syngenta, KWS ipd, Za vrtničarje pa se trudita Amarant in Semenjalnica ter Kmetijski inštitut Slovenije** v zelo omejenem obsegu. V kmetijskih zadrugah praktično ni moč dobiti slovenskih semen. Nekaj semen si kmetje nabavijo direktno pri ohranjevalcih, za širšo javnost pa so praviloma nedostopna.
3. **Na trg prihajajo vrtničarska semena preko diskontov. Večina semen, sploh ni podvržena niti inšpekcijskemu pregledu na policah, če prihaja iz EU.** Preko spleta se naročajo tudi tujerodne sorte, način pridelave ali morebitno prisotnost GSO v teh semenih ni poznan. Prav tako semena, ki se prodajajo pod blagovno znamko Semenarna Ljubljana niso pridelana v Sloveniji ampak so bila pridelana v Aziji, Južni Ameriki, v Italiji ali na Nizozemskem zaradi boljših komercialnih pogojev, torej nižjih stroškov.
4. In kje je še težava - **takšna semena niso prilagojena našemu okolju in potrebujejo več FFS sredstev**, da zraste pridelek - saj so zrasla v manj zahtevnem okolju in z neomejeno uporabo FFS. S takšnimi semeni ni možno dosegati podnebnih ciljev in zmanjševati uporabe FFS.
5. **V slovenski zemlji je pridelan le zanemarljiv odstotek semen, ki jih vzdržujejo le zavedni pridelovalci vrtničarji. Izkušnje s takšnimi semeni pa kažejo na njihovo vitalnost in odlične donose. Ta semena so pridelana trajnostno in so prilagojena na lokalne pridelovalne pogoje, zato so tudi odlična osnova za našo prehransko varnost.**
6. **Predlagamo oprostitve davka na slovenska semena.**
7. **Predlagamo subvencioniranje hrane v javnih ustanovah na ekološko pridelano hrano iz slovenskih semen.**

- **Predlagani ukrepi za doseg cilja**

1. **Predlagamo, da se ljudi čimbolj ozavešči o domačih sortah, rastlinah, ki so vpisane v SORTNO LISTO slovenskih avtohtonih sort:** <https://www.gov.si/drzavni-organi/organi-v-sestavi/uprava-za-varno-hrano-veterinarstvo-in-varstvo-rastlin/o-upravi/sektor-za-zdravje-rastlin/sortna-lista-republike-slovenije/>.
2. **Ekološke kmetovalce in ostale zainteresirane** bomo pozivali naj poskrbijo za vpis heterogenega ekološkega materiala v evidence VPIS EKOLOŠKEGA HETEROGENEGA MATERIALA V EVIDENCE: <https://www.gov.si/zbirke/storitve/vpis-ekoloskega-heterogenega-materiala-v-seznam/>. Predlagamo, da to stori tudi sektor za ekološko kmetovanje Ina MKGP in KGZS.
3. **Predlagamo da se izvedejo ukrepi za kmetijskega pospeševalca za ekološko semenarstvo.**
4. **Predlagamo, da MKGP čimprej preuči možnosti sodelovanja z nevladnimi organizacijami**, saj lahko bistveno pripomoremo k oživitvi semenarske panoge. Nevladne organizacije večino tega dela izvajamo na prostovoljski osnovi, zato lahko z minimalnimi dodatnimi sredstvi dosežemo veliko pozitivnih premikov. Razpis projektov, ki bi zagotovili vsaj minimalne spodbude nevladnikom na tem področju, bi močno pospešili doseganje zastavljenih ciljev.
5. **Pridelava ekoloških semen (razmnoževanje) in plačila stroškov eko certificiranja.** Predlagamo, da izvedbo (in stroške) prevzame KIS in MKGP za kalitvene in ostalih testov po ISTA standardih, povrne naj tudi stroške preizkušanja, poskrbi za podporo vzdrževalni selekciji, za stroške pristojbin za vpis sort in stroške vzdrževanja v sortnih listah. Stroške fitosanitarnih pregledov in izdaje RPL bi morala v celoti prevzeti UVVHR, ter pokritja stroška dela v laboratoriju. Potrebno je zmanjšati administracijo.
6. **Določi se naj oseba na MKGP, ki bo pripravljala ukrepe in vzpodbujala vpise v registre (seme in fito) in zagotavljanje odgovorne osebe,** Prav tako je kot visoka prioriteta od l. 2023 naprej predvidena spodbuda vzdrževanja ekološkega (avtohtonega) semena/sadilnega materiala za vzdrževalce avtohtonih, tradicionalnih sort; da bo ta baza močnejša in tako čim prej razširimo bazo vzdrževalcev.
7. **Določi naj se prioriteta lista najbolj pomembnega slovenskega semenskega materiala, ki je v genski banki** ter se ga da na testne posevke nevladnikom in kmetom, da se ugotovi koliko tega materiala je še sploh uporabnega in bi ga lahko shranili za naprej. **Vzpostavitev testnih posevkov po različnih krajih Slovenije** zagotavlja večjo varnost zaradi nepredvidljivih podnebnih sprememb. Predlagamo, da **KIS razprši testne posevke, ki jih ima na Ptujju v manjšem obsegu, vzporedno pa jih organizira tudi po različnih krajih po Sloveniji.** Na takšen način obstaja večja možnost, da se preučijo rezultati testnega posevka za različna območja, možno bi bilo primerjanje in ohranjanje genskega materiala za načrtovano žlahtnjenje sort za potrebe izvajanja projektov KIS-a.

-
8. **Selekcija in žlahtnjenje: Vzpostavitev mreže organizacij za preizkušanje** sort za primernost v eko kmetijstvu. **K preizkušanju sort za primernost v eko kmetijstvu bi bilo treba povabiti vse deležnike, ki imajo možnosti (ustrezno infrastrukturo) za preizkušanje.** Hkrati je treba zagotoviti dostopnost informacij o že izvedenih projektih na to temo (npr. projekt Ecobreed je že zaključen, ne vemo pa, kako do rezultata - podatkov, katere so sorte poljščin oz. krompirja, ki so primerne za ekološko pridelavo). Torej prelagamo, da se rezultati projektov objavijo na eni strani, npr. mreže za podeželje, strani MKGP in da rezultati projektov ne bodo vidni le na posameznih straneh sodelujočih v raznih projektih, saj ljudje ne vedo kje naj najdejo informacije. Na tak način bi bile informacije zbrane in dostopne vsem uporabnikom, ki jih potrebujejo.
 9. **Pomembna je vključitev učečih se ljudi v postopke selekcije in žlahtnjenja,** zlasti pri **avtohtonih sortah – introdukcija** ; torej uvajanje teh sort tudi za boljše prilagajanje podnebnim spremembam na kmetije in v prakso, bi bistveno pohitrilo prenos znanj in povečalo število posevkov s semeni.
 10. **Objava avtohtone sorte semen ter njihovih vzdrževalcev** bi moral biti poznan vsem kmetom in kmetijskim pospeševalcem- zato je potrebo aktivirati KGZS in morda objaviti v glasilu za kmete - Zeleni deželi in Kmečkem glasu. Ter obvezen del izobraževanja za prejemnike subvencij za vse kmete
 11. **Določene avtohtone sorte niso ekološko certificirane za kar je potrebno pospešiti postopke.** KIS ne more zagotoviti eko semen avtohtonih sort, ker jih prideluje tudi konvencionalno, zato je treba razpršiti pridelavo certificiranega semena na druge ekološko certificirane pridelovalce.
 12. **Znižati je potrebno mejo za pridelavo potrebnih površin za pridelavo semena na 50 m².** To bi omogočilo tudi večji interes več eko kmetov in ostalih ljudi in nevladnikov, da se vključijo v proces semenarjanja, kar pa bi omogočilo tudi razpršenost testnih posevkov po različnih krajih Slovenije.
 13. Da se **izvedejo ukrepi, da bo možen nakup slovenskih semen na trgu.** MKGP naj poveča subvencije tistim kmetom, ki bodo sejali slovenska semena. S tem bodo vzpodbudili povpraševanje, In naj vzpostavi dialog s KGZS, da naj njihovi svetovalci priporočajo slovenska semena. Z Zadružno zvezo Slovenije je potrebno doseči sporazum, da bodo slovenska semena tudi na njihovih policah.
 14. Predlagamo, **da se poveča nadzor nad semeni, ki se prodajajo v različnih trgovinah iz uvoza po Sloveniji. (tudi tistih, ki naj bi prihajale iz EU).**
 15. **Vzpostavitev semenjarjenja starih domačih sort in vrtičarskih in ohranjevalnih sort zelenjadnic in poljščin.** Predlagamo, da se razpiše projekt in prične izvajati tudi ohranjanje ekoloških semen iz genske banke **iz slovenskih genskih virov in požlahtnjenih v Sloveniji** na kmetijah in vrtičkih ter se na tak način priskrbi nepovratna sredstva za zagon dejavnosti - nakup mrežnikov ipd, tudi za tista semena, ki zaradi manjšega obsega ne zanimajo žlahtniteljev, so pa pomembna **za ohranjanje genskega materiala in biotske pestrosti.**

IV. CILJ: PRENOS ZNANJA O POMENU STRATEŠKE PANOGA PRIDELAVA SLOVENSКИH SEMEN

- **Obrazložitev**

Za vzpostavitev panoge semenarstva je nujen prenos znanja na vseh ravneh. Področje semenarstva je že več let zapostavljeno, saj predmeta semenarstvo nimajo niti v učnih programih na kmetijskih šolah. Potrebno je vzpostaviti ozaveščanje širše javnosti, stroke kmetijskih svetovalcev in ostalih ciljnih javnosti o pomenu semenarstva. **Veščina semenjarjenja kot del tradicije in osnove prehranske varnosti pa mora zopet postati del kulturne tradicije prebivalcev Slovenije.** Tukaj lahko v delu pomagamo tudi nevladniki. Hitrejši prenos in ohranjanje znanja s področja semenarstva z aktivnostmi, ki jih izvajamo NVO predlagatelji. Kot so vseslovensko gibanje za povečanje samooskrbe in ohranjanje slovenskih semen **Združenja Ekoci Oskrbimo Slovenijo - Štafeta semen** ter **Samooskbni.net**. Nevladne organizacije že izobražujemo o pomenu semenarstva in izbire domačih sort. Člane dodatno izobražujemo tudi o postopkih za pravilno zbiranje in **ohranjanje semen. Motiviramo jih k ohranjanju starih sort, ki jih zbiramo skozi projekt oskrbimo Slovenijo - Štafeta semen in skozi izmenjevalnice semen. Cilj nam je da na takšen način usposobimo čim več ljudi, ki bi se potem lahko tudi profesionalno vključili v semenarsko panogo in prispevali k doseganju zastavljenih ciljev.**

- **PREDLAGANI UKREPI ZA DOSEGO CILJA**

1. **Ponovna uvedba semenarstva kot samostojen predmet** v poklicne in srednje ter visoke kmetijske šole in vzpostavitev sodelovanja z z BC Naklo, UM, KIS, GRM na področju izobraževanja.
2. Predlagamo povečanje **števila štipendij in povečanje višine štipendij za poklic agronom in semenar.**
3. MKGP naj pripravi **pogoje za izvedbo NPK standarda - Semenar, žlahtnitelj, da si bo lahko dodatno znanje pridobilo čim več ljudi.**
4. **MKGP naj izvede ukrepe za zaposlitev kmetijskega svetovalca - pospeševalca za konvencionalno in ekološko semenarstvo, ki bi opravljal naslednje delovne naloge:**
 - a) **izvajal pernanetno podporo ekološkim in ostalim pridelovalcem, kooperantom semen,**
 - b) **izvajal izobraževanja za semenarstvo v praksi,**
 - c) **izvajal podporo, pomoč in svetovanje kooperantom na terenu,**
 - d) **izvajal izobraževanje za mentorje semenarstva, izobraževanje pa naj poteka tudi preko ogledov dobrih praks in izmenjavo znanja na kmetijah in tudi s tujimi strokovnjaki,**
 - e) **bil podpora za uvedbo prenosa znanja na kmetijah - ekološkim in biodinamičnim kmetijam.**

-
5. **V ANEK- u je od I. 2023 dalje predvideno sofinanciranje dodatnih stroškov, vezanih na kontrole in certificiranje eko semena** in oprostitev plačila pristojbine in upravne takse za vpis v sortne liste. Do tega trenutka vse zgoraj naštetu plačujejo pridelovalci sami, zato je potrebno vzpostaviti delujoč sistem za povrnitve teh stroškov.
 6. **Vzpostaviti je treba boljše izobraževanje ekoloških pridelovalcev.** V izobraževanje naj bodo **vkjučeni obvezno tudi konvencionalni kmetje, ki bodo na takšen način lažje zasledovali in razumeli etični, ekonomski in trajnostni vidik svojega kmetovanja.** Tako obstaja večja možnost, da se bodo opolnomočeni z novimi znanji preusmerili v ekološko kmetovanje. Na žalost še sedaj večina kmetov ne ve, kakšna je razlika med avtohtonimi, ali hibridnimi semeni. Nekateri kmetje kupujejo semena v tujini in po spletu - ali smo res lahko prepričani, da ne kupujejo tudi semen z GSO, ki so pri nas prepovedana?
 7. **Predlagamo, da MKGP uvede višje subvencije na dodelitev subvencij za pridelavo vrtnin iz slovenskih semen.** Prav tako predlagamo, **da zmanjša površino za dodelitev subvencij za pridelavo vrtnin iz slovenskih semen iz 10 arov na 1 ar po kulturi.** Kot primer lahko navedemo lokalno pridelavo solate, kjer je več kot na npr. 10 arov velike površine ljubljanske ledenke, ki je dorasla za trg dokaj velika, za oskrbo lokalnega trga. Takšna solata se mora porabiti v nekaj dneh. Kot nam poznano, se je povečala prodaja slovenskih semen pri poljščinah, ki so na seznamu lokalnih sort in so predmet subvencije. To sedaj velja seveda samo za poljščine, ki se sejejo na večje površine in je določena denarna podpora na hektar. Vrtnin nihče ne seje na velikih površinah, zato je potrebno znižati mejo za pridelavo vrtnin, da bodo lahko delovale vzpodbudno z dodatnimi sredstvi na pridelovalce.
 8. **Potrebno je ozaveščanje o NGT tehnikah in patentiranju semen za zaposlene na MKGP, KGZS in na Agenciji za kmetijske trge ter kmetovalce,** da bodo sploh znali razlikovati vrste semen in načine pridelave hrane ter ustrezno svetovati pridelovalcem. Tako bodo ugotovili nujnost uvedbe ekološkega semenarstva, Ngt1 pa naj se razvija v zaprtih prostorih in v kontroliranih pogojih.
 9. **Predlagamo, da MKGP izvede postopek oz. predlaga, da se semenarstvo uvrsti v rokodelske dejavnosti, Gre za ohranjanje naše tradicije, znanja, ročnih spretnosti, ki nadgrajuje osnovno kmetijsko dejavnost.** Prednost takšnega vpisa je tudi olajšana pot za pomoč s strani države, ker je rokodelstvo opredeljeno s posebno zakonodajo, ki omogoča podpore, ki jih je znotraj kmetijske politike težje realizirati. **Semenarstvo je zagotovo odlična dopolnilna dejavnost za ohranjanje manjših kmetij, ter nišna razvojna panoga za ohranjanje podeželja.**
 10. Predlagamo, da se Semenarstvo vpiše kot nesnovna kulturna dediščina.
 11. **Preko Ministrstva za šolstvo je potrebno doseči, da se v eko semenarstvo vključijo tudi otroci, ki že sodelujejo tudi v projektih ekošol in eko vrtcev.**
 12. **Hitrejši prenos in ohranjanje znanja s področja semenarstva z aktivnostmi, ki jih izvajamo NVO predlagatelj:**

Predlagatelji bodo izobraževalo splošno javnost in motiviralo vse naštete, da bodo tudi v praksi začeli ohranjati kakšno sorto starih semen, ki smo jih uspeli zbrati v okviru projekta Štafeta semen in izmenjevalnice semen ter laično znanje širilo tudi vrtcih, šolah in splošni javnosti, za kar pa bodo za povečanje obsega potrebna finančna sredstva za povrnitve stroškov semen ki jih simbolično podarjamo, embalaže in potnih stroškov izvajalcev aktivnosti. Društvo samooskrbni.net je do sedaj na svoje stroške adaptiralo in sinhroniziralo mednarodno verificirane izobraževalne video materiale na temo ekološkega semenarstva za vse posamezne vrtnine. Želeli bi to znanje razširili tudi na druge sorodne nevladne organizacije, ki lahko prispevajo k hitrejšemu doseganju zastavljenih ciljev. Profesionalizacija koordinatorjev na tem področju bi močno pospešila doseg in s tem tudi merljive učinke skupnih naporov.

V. CILJ: VZPOSTAVITEV BLAGOVNE ZNAMKE SLOVENSKA SEMENA IN VERIGE OD SEMENA DO KROŽNIKA TER POVEČANJE OSKRBE JAVNIH ZAVODOV S SLOVENSKO HRANO IZ SLOVENSКИH SEMEN PRIDELANO NATRAJNOSTEN NAČIN

• Obrazložitev

Da bo možen nakup slovenskih semen na trgu in da se bo povečala poraba hrane pridelane iz slovenskih semen, je potrebno vzpostaviti delovanje celotne verige od semena do krožnika.

Dostopnost semen slovenskih sort je z leti čedalje vedno bolj omejena. Semenarna, kot vodilni ponudnik semen in vzdrževalec večine slovenskih sort je v tujem lastništvu. Poudarek njihove strategije podjetja ni pridelava in dodelava semen, ampak trženje kmetijskega repromateriala s poudarkom FFS in kmetijske tehnike, tako da dolgoročno ni pričakovati, da bi Semenarna Ljubljana zadovoljevala potrebe trga kot jih je pred prenosom lastništva.

Da slovenske sorte kmetijskih rastlin ohranimo pri življenju in dostopne širši javnosti je potrebno razmisliti o novi prepoznavni blagovni znamki za slovenske lokalne sorte. Blagovna znamka bi morala biti prepoznavna najprej za semena lokalnih sort, potem pa tudi za pridelke in izdelke iz lokalnih sort. Kot višji rang, dolgoročno pa bi blagovni znamk dodali še oznako Ekološke pridelave semen in potem Ekološke pridelave pridelkov slovenskih lokalnih sort. Dejansko, kot je napisano v naslovu SLOVENSKA SEMENA - OD SEMENA DO KROŽNIKA – kar je lahko dobra nadgradnja sedanjih aktivnosti ekološko + lokalno je idealno.

Koraki, kako do cilja:

- a) oblikovati prepoznavno blagovno znamko SLOVENSKA SEMENA,
- b) oblikovati embalažo za semena, pridelke, izdelke...
- c) narediti prioritetni izbor lokalnih sort za razmnoževanje semen in potem pridelavo pridelkov; nabor izbranih sort se z leti dopolnjuje in širi,
- d) vzdrževalno selekcijo in razmnoževanje visokih vzgojnih stopenj lokalnih sort prevzame Kmetijski inštitut Slovenije,

e) **organizirati pridelavo semena izbranih sort za trženje na kmetijah,**

f) **ponuditi pridelano seme zainteresiranim kmetijam,** ki bodo potem svoje pridelke lahko ponudili na trgu pod skupno blagovno znamko,

g) organizirati pakiranje semen (lastna pakirna linija ali najeti izvajalca za pakiranje semen)

h) **asortiman semen ponuditi na trgu in preko spleta in/ali preko vrtnih centrov,** kmetijskih zadrug... Seme mora biti pakirano za potrebe vrtničarjev, ki so potencialno največji iskalci in kupci slovenskih sort. Sorte poljščin in izbrane sorte vrtnin pakirati tudi v večja pakiranja namenjena tržni pridelavi pridelkov, da bodo na voljo ekoloških kmetom.

l) **Organizirati enotno pakiranje za pridelke in marketinško podpreti prodajo na trgu pod prepoznavno blagovno znamko SLOVENSKA SEMENA** in pakiranjem. (Ob prepoznavni blagovni znamki, bi po pridelkih in izdelkih posegle tudi večje trgovske verige).

j) **Za vse naštetih aktivnosti bo potrebna usposobljena ekipa ljudi, prostori in oprema.** Prostori in oprema se delno ali v celoti lahko najame, potrebno pa je zaposliti ustrezno strokoven kader, ki bo naloge v sodelovanju z vsemi drugimi akterji sposoben začeti in izpeljati.

k) Pridelovalci slovenskih semen bi lahko kvalitetno oskrbovali tudi javna naročila šol in vrtcev s kvalitetno hrano. Poskrbeti pa bilo tudi potrebno za dodatne subvencije uporabnikom v javnih naročilih, če bodo uporabljali ekološko hrano iz slovenskih semen.

- **Predlog ukrepov za doseg cilja**

1. **Vzpostavitev razvojnih centrov za semenarstvo:** center bi nudil pomoč pridelovalcem semen (zelenjave in poljščin), ki bi se s pridelavo ukvarjali za trg. Center bi razpolagal s specifično opremo, ki je potrebna za semensko pridelavo vrtnin: namenska sejalnica, namenski sadilec za sadike, polagalec folije, priključek za medvrstno obdelavo in okopavanje med rastlinami v vrsti, namenski pobiralec pridelkov, namenski kombajn za pobiranje semen, primerno sušilnico za semena, oprema za čiščenje semen, pakirni stroj za semena. Predlagamo razpis za nakup takšne opreme. Oprema bi morala biti mobilna.
2. **Kako do slovenskih semen na trgu?** Za potrebe sortiranja, čiščenja in nadaljnjih faz predelave slovenskih semen na trg je potrebno popisati obstoječo infrastrukturo (ki je že bila kupljena iz projektov) ter dokupiti še ostalo kar se potrebuje, da se lahko olajša delo vsem deležnikom v semenski samooskrbi in se sčasoma vzpostavi **blagovna znamka Slovenska semena**. Predlagamo, da se izvedejo ukrepi, da bo možen **nakup slovenskih semen na trgu**. Predlagamo, da se poveča nadzor nad semeni, ki se prodajajo v različnih trgovinah iz uvoza po Sloveniji.
3. Predlagamo pa dodaten **razpis projekta, ki bo kmete še bolj vzpodbudil k uporabi slovenskih semen in sonaravni pridelavi iz slovenskih semen v lokalnem okolju po konceptu od semena do krožnika**. Tako bi prispevali tudi k rešitvi težave, ki jo imajo šole in vrtci, ki v postopkih prijav na javna naročila tarnajo, da ni ekološke hrane za njihove potrebe. Ti kmetje naj bodo deležni denarnih subvencij.

-
4. Predlagamo tudi, da **MKGP organizira propagandno akcijo - za uporabe sonaravno pridelane hrane- od semena do krožnika - in za hrano, ki je zrastle v slovenski zemlji. Ekološko +lokalno je idealno.** Z namenom ozaveščanja potrošnikov ter spodbujanje in zaščito slovenskih pridelovalcev.
 5. **Da se izvedejo ukrepi, da se čim več slovenskih semen pojavi na trgu in v posejanih v kmetijski zemlji.** Tukaj je nujna povezava s strokovnjaki KGZS - MKGP **naj izda priporočila naj kmetje sejejo slovenska semena.** Potrebno je vzpostaviti dialog za vključenost Slovenskih semen v trgovine ZSS – da bodo dostopna širši javnosti. V kmetijsko oddaji Ljudje in zemlja je obvezno podajati tudi informacije o slovenskih semenih, ne pa da so glavni oglaševalci in sponzorji oddaje na nacionalni televiziji tuje semenarske hiše. Slovenska semena pa sploh omenjena niso.
 6. **Potreben je celostni pristop MKGP, da se lahko vzpostavi tržna priložnost in vzpostavi panoga ekološkega semenarstva** - ki pomaga po vzoru prednikov z znanjem in spretnostim ohranjati slovensko podeželje in je pomemben del prehranske varnosti sploh v kriznih časih. Panoga je lahko organizirana po vzoru čebelarstva, ki postaja svetovna velesila na svojem področju.
 7. **Vzpostavitev testnih posevkov po različnih krajih Slovenije.** Zaradi varnosti in neopredeljivih podnebnih sprememb predlagamo, da **KIS razprši testne posevke, ki jih ima na Ptujju v manjšem obsegu vzporedno tudi po različnih krajih po Sloveniji.** Na takšen način obstaja večja možnost, da se preučijo rezultati testnega posevka za različna območja, možno bi bilo primerjanje in ohranjanje genskega materiala za načrtovano žlahtnjenje sort za potrebe izvajanja projektov KIS-a.
 8. **Vzpostavitev semenjarjenja starih domačih sort in vrtničarskih in ohranjevalnih sort zelenjadnic in poljščin.** Predlagamo, da se razpiše projekt in prične izvajati tudi ohranjanje ekoloških semen iz genske banke na kmetijah in vrtničkih ter se na tak način priskrbi nepovratna sredstva za zagon dejavnosti - nakup mrežnikov ipd, tudi za tista semena, ki zaradi manjšega obsega ne zanimajo žlahtniteljev, so pa pomembna za ohranjanje genskega materiala in biotske pestrosti.
 9. **Vzpostavitev verige - najem dodatnih prostorov/širitev kapacitet, dodatnih površin in dodatnih sodelavcev (marketing, prodaja, strokovni sodelavci).**
 10. **Povečanje oskrbe z ekološko hrano za lokalne šole in vrtce.** Izvajalce javnih naročil je potrebno dodatno vzpodbuditi k porabi ekološke hrane direktno od lokalnega kmeta. Predlagamo pa dodaten razpis projekta, ki bo kmete še bolj vzpodbudil k uporabi slovenskih semen in sonaravni pridelavi iz slovenskih semen v lokalnem okolju po konceptu **od semena do krožnika.** To hrano pa bi direktno dostavil najbližji lokaciji uporabnika, za kar bi naročevali pridobili dodatne vzpodbude (npr nabava hrane do 20 km od mesta porabe, druga stopnja do 50 km ipdn... **Tako bi prispevali tudi k rešitvi težave, ki jo imajo šole in vrtci, ki v postopkih prijav na javna naročila tarnajo, da ni ekološke hrane za njihove potrebe.** Ti kmetje naj bodo deležni denarnih subvencij.

-
11. **Nujna je krepitve podeželja in večja obdelava kmetijskih površin** kar lahko MKGP doseže v sodelovanju z **Ministrstvom za delo in ministrom za gospodarstvo v času stagnacije gospodarstva zaradi odpuščanja delavcev v proizvodnji s preusmeritvijo v kmetijsko panogo na obstoječih resursih.** Do sedaj poznamo vzpodbude le za mlade prevzemnike kmetij - potrebno je vzpostaviti delovna mesta na kmetiji- poklic semenarstva in ustrezna pridobitve ter začetki kmetovanja na manjših ekoloških kmetijah tudi za vse, ki bi si dolgoročno ustvarili delovno mesto na kmetiji in so starejši nad 30 let .

VI. Cilj – OZAVEŠČANJE JAVNOSTI O SLOVENSКИH SEMENIH

• Obrazložitev:

Nevladniki bomo še naprej vse zainteresirane ozaveščali o pomenu in spoštovanju lokalne hrane, o tem od kod prihaja in na kakšen način se hrana prideluje. Vendar je potrebna nujna vključenost semenarstva v promocijo, ki jo za potrošnike izvaja MKGP. Člani vseslovenskega gibanja za povečanje samooskrbe in ohranjanja semen Oskrbimo Slovenijo - Štafeta semen, Ekoci ki deluje že od leta 2012) Društvo Ognjič, ki vodi tudi informacijsko središče zazdravje.net deluje na tem področju že 22 let. Društvo Samooskrbni.net z aktivnim pristopom aktivira z aktivnostmi več sto ljudi, da se samooskrba povečuje.

Do sedaj smo ogromni obseg aktivnosti realizirali na osnovi lastnih virov financiranja, zbranih donacij in članarin. **Zagotovo bi vse skupaj možno realizirati še v veliko širšem obsegu in z več učinka, če bi združili moči in si razdelili naloge na osnovi skupne strategije, v kateri bi MKGP združil vse deležnike in zagotovil podporo pri izvedbi.**

• Predlagani ukrepi za doseg ciljev:

1. Predlagamo, da se MKGP aktivno vključi v promocijski kampanje **Naša super hrana - samo iz ekoloških semen zrastlih v slovenski zemlji, ki so prilagojena našemu okolju, pridelana hrana na sonaraven ekološki način je najboljša.**
2. **Da MKGP šole in vrtce ob Tednu slovenske hrane pozove** na naravoslovni dan, da se organizirajo ogledi dobrih praks na ekoloških kmetijah ali učnih vrtovih, ne na turistične centre, ampak na ekološke kmetije.
3. **Vključitev MKGP v teden slovenske hrane** - na način da podarijo vrečico slovenskih semen šolam in vrtcem, **ki sodelujejo v Tednu slovenske hrane- tak ukrep je bil v preteklosti že izveden in otroci se naučijo semenjarjenja in načinov**, kako zraste hrana iz semena do krožnika. Vključijo se lahko tudi semenske kroglice in druge aktivnosti, ki jih izvajamo v vseslovenskem gibanju Oskrbimo Slovenijo - **Štafeta semen.**

-
4. **Vključitev MKGP preko sodelovanja z Ministrstvom za šolstvo, da eko semenarstvo uvrstijo v ekošole in eko vrtce.**
5. **Vključitev nevladnikov** – predlagateljev ter zagotovi financiranje, da bomo lahko vse zainteresirane bomo ozaveščali o pomenu in spoštovanju lokalne hrane, o tem od kod prihaja in na kakšen način se hrana prideljejo na predlagane načine:
- a) **še naprej bomo ciljno javnost ozaveščali** o pomenu semen in prilagoditev na podnebne spremembe in spoštovanje vrednot tradicije naših prednikov. Pridelovalci bodo izpolnjevali popisni list semena. V kolikor se iz evidenc ugotovi, da gre za staro sorto, bodo nosilci projekta poskrbeli, **da se takšna semena predajajo v hrambo in nadaljnje postopke za v gensko banko Slovenije.**
 - b) **organizirali bomo izobraževalne aktivnosti (delavnice, predavanja, prikaze dobrih praks) za širšo javnost z namenom ozaveščanja kupcev na eni strani in širjenja mreže potencialnih vzgojiteljev na drugi strani. Pogosteje bomo izvajali izmenjevalnice semen in znanja** Tu gre za prenos znanj naših babic, ki so znale biti samooskrbne ter tudi za promocijo samooskrbe in pridelavo zdrave hrane s sonaravno pridelavo od semena do krožnika tudi na lastnih vrtičkih. Vključene so aktivnosti v šolah in vrtcih, ki so namenjena k ohranjanju nesnovne kulturne dediščine s področja prehranskih tradicij in znanja naših prednikov.
 - c) **Aktivno bomo iskali ekološke in biodinamične in permakulturne kmetovalce in zainteresirane posameznike, ki bi bili pripravljeni sodelovati s KIS - om in ostalimi slovenskimi žlahtnitelji za pridelavo semenskega materiala pod njihovim vodstvom ter da bi sejali testne posevke.** Predlagamo, da o tej pobudi strokovne službe MGKP razmislijo, pomagajo in pospešijo razvoj teh aktivnosti s spodbujanjem v razpisanih projektih, na katere se lahko prijavljajo društva in ustanove, ki bodo delovale na tem področju. Z vsaj delnim financiranjem (do sedaj smo vse aktivnosti izvajali brez finančne pomoči države), bi lahko zastavljene cilje realizirali hitreje in bolj profesionalno.
 - d) **Država pa bi ceneje izboljšala osnove za dolgoročno zagotavljanje prehranske varnosti in ustavila izgubo starih semen, ki smo jih izgubili že več kot 80%. To je lahko tudi učenje na primeru preučevanja testnih posevkov, ker pridelovalci vodijo tudi zapiske in pomagajo Kis-u pri zagotavljanju površin za testiranje semen. Na našo pobudo smo že pridobili prvega pridelovalca semen ptujskega česna, ki bo prideloval semena za KIS – Ptujski infrastrukturni center v okviru gibanja Oskrbimo Slovenijo - Štafeta semen.**

VII. CILJ: INOVATIVNI AKTIVNI MARKETINŠKI PRISTOPI IN NADGRADNJA AKTIVNOSTI »EKOLOŠKO IN LOKALNO JE IDEALNO – PRIDELANO IZ SLOVENSКИH SEMEN«

• **Obrazložitev:**

Združenje Ekoci s partnerji in imamo dolgoletne izkušnje iz našega gibanja Oskrbimo Slovenijo - Štafeta semena. Prav tako ima bogate izkušnje Samooskrbni.net z izobraževanjem in povezovanjem. Ugotavljamo, da je največji učinek takrat, **ko se pisna promocija nadgradi z delavnicami tekmovanji in priznanji**. Te izkušnje lahko uporabimo.

Dodatno pri promociji eko semenarstva (in eko hrane nasplah) lahko izkoristimo v dobro izkoristimo omejitve pri iznečevanju, ki jih želijo vpeljati z novimi Uredbami o NGT in patentiranju semen, ki bodo urejale področje semenarstva. Te bodo eksplicitno prepovedovale, da se na izdelkih označuje da so brez NGT. Dejansko bo potrošnik prikrajšan za informirano izbiro. Enako bo veljalo tudi pri semenskem materialu in sadikah, ki se, četudi bodo NGT, bodo tretirale kot konvencionalne.

Edini način da ljudi, ki ne želijo posegati po NGT informiramo, je skozi ozaveščanje da le EKO seme in EKO pridelek pomenita da je rastlina pridelana brez GSO in brez NGT.

Vse bolj pomemben argument za **EKO bo tudi dejstvo da je to edina pridelava, kjer rastline rastejo v zemlji**. Ker na polici ni možno označiti kaj je prišlo iz hidroponike, aeroponike, akvaponike... Dejansko moramo ozavestiti potrošnika, **da če kupi ekološko, to pomeni tudi zagotovilo da je živilo vzgojeno v tleh.**

To pomeni da bi morala promocija EKO biti bolj konkretna in bi sporočila, da je eko hrana brez umetnih FFS, brez genske spremembe semen zrastle v zemlji na naraven trajnostne način in ni nastala v zaprtih prostorih, hidroponika, akvaponika, airponika, laboratorijih in drugih umetnih pridelovalnih sistemov.

Tako bi tudi potrošniku dodana vrednost postala bolj jasna. Torej tisto kar ne bo označeno kot ekološko pa bo prihajajo ali iz konvencionalne pridelave ali iz zaprtih prostorov. Tako bodo kupci lažje vedeli kaj kupijo.

Na MKGP smo že podali pobude, da kupec ima pravico vedeti kaj kupuje – zato smo zbrali več sto podpisov. Iz MKGP smo takrat dobili ta odgovor: [https://ekoci.si/wp-content/uploads/2024/07/Ekoci - odgovor P-1-ALI-BOMO-V-PRIHODNOSTI-JEDLI-SONARAVNO-PRIDELANO-ALI-GENSKO-SPREMENJENO-HRANO.pdf](https://ekoci.si/wp-content/uploads/2024/07/Ekoci_-_odgovor_P-1-ALI-BOMO-V-PRIHODNOSTI-JEDLI-SONARAVNO-PRIDELANO-ALI-GENSKO-SPREMENJENO-HRANO.pdf) O tem so pisali tudi mediji: <https://www.ekodezela.si/eko-aktualno/prihodnost-hrane-in-ngt-bomo-jedli-gensko-spremenjeno-ali-naravno-pridelano/>

Menimo, da je možno voljo in pravico ljudi, da vedo kaj kupujejo udejanjiti s pravo premočijo ekološke hrane od semena do izdelka .

Zaradi podnebnih sprememb in zaščite biodiverzitete bo potrebno nujno podajanje tudi več informacij poleg ekološke pridelave tudi o biodinamični pridelavi hrane, o perma kulturnih pristopih ter užitnih prehranskih gozdovih ter o miroljubnem kmetijstvu.

- **Predlagani ukrepi za doseg ciljev**

1. **Kako doseči večjo uporabo ekološke hrane in slovenskih semen?**

Da bo semenarska stroka zaživela je potrebno pristopiti k inovativni promociji končnega cilja - z vzratnim koraki do prvotnega cilja - najprej promocija dobrih poceni jedi pridelanih iz ekološke hrane in vzgojenih iz slovenskih semen.

- a) Povečati je potrebno povpraševanje po ekološki hrani in ekološko pridelanih slovenskih semenih.
- b) MKGP lahko vodi krovno kampanjo, nevladne organizacije lahko predstavimo dodatna dejstva o večjih hranilni vrednosti EKO živil. O razlikah med pridelavo v zemlji in proizvodnjo v visokotehnoloških obratih. (Objava študij ki pokažejo razlike v mikrohranilih, razlike v vitalnosti...) Z objavo oglasov MKGP v glasilih kot je zazdravje.net bi lahko zagotovili tudi sofinanciranje takšnih dodatnih vsebin.
- c) Naučiti ljudi spremenjenih prehranskih navad - da bo moderno bo kuhati sezonsko hrano iz slovenskih semen iz ekološko pridelanih sestavin. S poudarkom tudi na rastlinskih beljakovinah, npr. preko pričevanj kuharskih šefov (če želim, da je okusno, mora biti ekološko).
- d) Hrana iz slovenskih semen, pridelana v zemlji, ki so prilagojena lokalnemu okolju in pridelana v naši zemlji so usklajena z našimi potrebami. Ker prenašajo enak mraz, vročino, UV, razvijajo točno takšne sekundarne metabolite, kot jih potrebujemo ljudje, ki živimo v tem okolju. Tega hrana z drugega konca planeta ne more zagotoviti, tudi če je ekološko pridelana.
- e) Potrebno je vključiti tudi slovenska zelišča in naučiti ljudi uporabljati tudi v kulinariki. Nekaj projektov na to temo že obstaja in jih je potrebno le dodatno vključiti in povezati. V kolikor bo zeliščarska panoga zaživela kot so trenutno pripravljena smernice se lahko to čudovito poveže.
- f) **Do sedanje naraščajoče zanimanje potrošnikov za eko izdelke, so trgovci usmerjali k svoji, cenovno konkurenčni ponudbi, zato se v Sloveniji povečujejo deleži prodanih eko izdelkov, vendar predvsem uvoženih.** (Natančne podatke je predstavila dr. Martina Bavec). Slovenski eko kmet ne more doseči cene, ki pokriva stroške z trenutnimi spodbudami države in zahtevami po visokih maržah s strani trgovin. Zato je za eko kmete v začetni fazi, najbolj varno direktno povezovanje s končnimi odjemalci - ustanovami ali organiziranimi skupinami potrošnikov.
- g) Cilje je **potrebno usmeriti najprej v zagotavljanje odjema pridelanega, da se ne zgodi, da je** kmet na koncu prepuščen na milost in nemilost trga. To pomeni s strani države - bolj življenjske/realne pogoje za vključevanje eko živil v razpise za ustanove + spodbuda društvom in organizacijam, ki aktivno podpirajo, povezujejo in mrežijo kupce in pridelovalce, s ciljem krajšanja dobavnih verig in povečanja lokalne samooskrbe s hrano. (Ta društva delujejo zaenkrat na povsem prostovoljskih osnovah in je zato tudi njihov doseg omejen).

2. Potrebno je ozavestiti različne ciljne javnosti:

- a) otroke v šolah in vrtcih ter vzgojitelje - preko njih dosežemo starše in družine,
- b) kuharje, in načrtovalce javne prehrane v javnih zavodih,
- c) ravnatelje in vodstva javnih zavodov,
- d) ekološke kmete in semenarje,
- e) KGZS, kmetijske svetovalce, povezovanje s strokovnjaki in drugimi ministrstvi,
- f) ostale nevladnike in javno mnenjske osebnosti,
- g) odločevalce naročil protokola - da bodo uporabljali za svoje potrebe in darila izključno ekološko hrano, gospodinjstva in splošno javnost.

3. Kako doseči večjo uporabo ekološke hrane in slovenskih semen? Da bi dosegli cilj, je potrebno nadgraditi dosedanje marketinške pristope, ki so bili po navadi le splošne promocije preko medijev. Za hitrejšo implementacijo ciljev pa bo potrebno več fizičnih aktivnosti na terenu. Predlagamo pozitivni pristop, pohvale priznanja in aktiviranje čim večjega števila ljudi v teh aktivnostih.

4. Predlagamo tudi, da MKGP organizira propagandno akcijo za uporabe sonaravno pridelane hrane - od semena do krožnika - in za hrano, ki je zrastle v slovenski zemlji. Z namenom ozaveščanja potrošnikov ter spodbujanje in zaščito slovenskih pridelovalcev.

5. Predlagamo, da se marketinške aktivnosti povežejo z aktivnostmi, ki v praksi že delujejo in jih je potrebno nadgraditi. Npr. Celjski sejem vsako letu na sejmu Altermed gosti eko šole in eko vrtce ter organizira prireditve podeljujejo plakete - to bi lahko nadgradili z aktivnosti promocije ekološke hrane in semen. Tukaj so že prisotni ravnatelji, mentorji otroci in starši ekošol in eko vrtcev. Prav tako aktivnosti in posveti ter Izmenjavalnice semen, ki jih organiziramo Združenje Ekoci in predavanja Samooskrbni, net, privabijo veliko število ozaveščene javnosti – torej končnih kupcev.

Ob teh dogodkih bi lahko aktivno delili tudi publikacije, ki bi jih pripravilo MKGP.in organiziralo aktivnosti v sodelovanju s Celjskim sejmom in nevladniki. Ministrstvo bi v sklopu svojih kanalov aktivno promoviralo dogodke, ki jih organizirajo NVO na področju promocije ekološke pridelave in semenarstva. Obiskovalci so navdušeni tudi nad prejetimi priznanji. ki jih dobijo za sodelovanje v različnih projektih (Npr. Štafeta semen, krožki na področju samooskrbe...). Nekateri mentorji jih uporabijo za napredovanje v službi. Seznam letošnjih prejemkov drugega dela si lahko ogledate na povezavi: <https://ekoci.si/zadnje/iz-posveta-trzne-priloznosti-semenarstva-samooskrbe-in-rokodelstva/>

Zato predlagamo, da bi tudi MKGP na Celjskem sejmu, ki si prizadeva izobraziti kupce

- **Organizirali največjo tržnico ekološke hrane in pokrili stroške najema stojnic ponudnikom**
- **podeljevali pohvale in priznanje za dosežene rezultate na področju ekološkega kmetijstva in semenarstva ter porabe ekološke hrane.**

-
- **Predlagamo izvedbo natečajev, tekmovanj in tržnic pod enotnim naslovom:
SLOVENSKA KOŠARICA DOBROT - EKOLOŠKO + LOKALNO JE IDEALNO**

Pridelano doma od semena do krožnika

Tako bi zajeli celoten sklop aktivnosti, ko bodo ljudje spoznali okusne jedi iz slovenske košarice dobrot, v kateri so ekološke sestavine pridelane iz slovenskih semen, vedno pa bi uporabljali le sezonske sestavine.

Primeri aktivnosti:

- **Na sejmu Altermed v marcu 2024 – TA ČUDOVITI FIŽOL**
Priprava jedi, namazov in sladici iz slovenskih sort fižola

CILJI: Promocija ekološke pridelave, slovenskih semen, sprememba prehranskih navad - nadomeščanje beljakovin z rastlinskimi sestavinami domače prehrane

- a) **Tekmovanje** se izvede za učence in v kategoriji kuharjev v ekošolah in vrtcih, ki že sodelujejo na sejmu.
- b) **Pokrovitelj dogodka** je MKGP v sodelovanju z vodstvom eko šol in vrtcev ter Celjskim sejmom
- c) **Pomoč:** Združenje Ekoci, Celjski sejem, Samooskrbni.net; zazdravje.net
- d) **Medijski pokrovitelj** - Jana, Zazdravje.net

- **Aktivnost na Celjskem sejmu MOS v septembru 2024 .**
- **STROK KORUZE NA DAN PREŽENE LAKOTO STRAN**

S ciljem promocije koruznih jedi in pridelavo več hrane za ljudi in manj za živali ter spremembo prehranskih navad. Ter vzpodbujanja zavedanja , da je ekološko pridelana koruza odličen vir prehranske varnosti

- a) **Tekmovanje in predstavitev jedi – na Celjskem sejmu MOS v septembru.**
- b) **Organizacije simpozija za naročevalce v javnih naročilih in predstavitev dobrih praks.** npr, Vrtce Slovenska Bistrica, Kranjski vrtci
- c) **Pokrovitelj in organizator dogodka** je MKGP v sodelovanju z Skupnostjo šol in vrtec ter naročevalci javnih naročil
- d) **Pomoč** - Zduženje Ekoci, Celjski sejem, zazdravje.net
- e) **Medijski pokrovitelj** - Jana, Zazdravje.net

6. S pozitivnimi pristopi je mogoče vzpodbuditi tudi uporabo ekološke hrane način:

- a) **predlagamo javno podelitev priznanj in objave** na spletnih straneh Ministrstva in preko sporočil za javnost dobre prakse objaviti v javnih medijih in na Tv
- a) **priznanja naj bodo dodeljena tudi kuharju in instituciji**, ki je ponudil največ ekoloških obrokov,
- b) **občini, ki najbolj vzpodbuja ekološko hrano**,
- c) preko glasil za kmete Zelena dežela in Kmečki Glas promovirati ekološko kmetijstvo in semenarstvo ter Tv oddaj, ter portala Naša Super hrana in Instituta za nutricionistiko ,
- d) **organizirati je potrebno natečaj za najboljši mesečni jedilnik iz lokalno ekološko pridelane hrane v javnih zavodih za en mesec.**
- e) **MKGP naj vsako leto dodeli priznanja društvom in organizacijam ki so največ naredila na prehranski samooskrbi in promociji ekološke lokalne pridelane hrane v Sloveniji.**
- f) Na sejmu AGRA naj se izvede izobraževanje o semenarstvu za kmete in podeli priznanja najboljšim kmetom.

7. Za splošno in ozaveščeno javnost« KUHINJA ZA KRIZNE IN ZA STARE DOBRE ČASE – EKOLOŠKO IN LOKALNO IZ SLOVENSKE KOŠARICE DOBROT

V sodelovanju z revijo Jana in Zazdravje.net je potrebno sprožiti vseslovensko akcijo **zbiranje receptov lokalnih izključno sezonskih jedi za jedilnike za 4 osebe kjer sestavine stanejo do 5 eurov za eno kosilo - tako** razvrednotimo mit, da je ekološka hrana draga.

8. **Organizirati je potrebno NATEČAJ ZA NAJBOLJŠO JED IZ SLOVENSКИH AVTOHTONIH SEMEN, KI SO VPISANE NA SORTNO LISTO** s poudarkom na zelenjadnicah npr: Jed iz iz ptujskega luka, solkanskega radiča. Ptujkega česna, boba Matko, paradižnika Jani ipd..... ljubljanske ledenke, motovilca žličarja ipd.
9. V preteklosti je že MKGP **podarjal semena na dan Tradicionalnega slovenskega zajtrka šolam** Predlagamo, da se ta akcija uvede ponovno. Tudi Ekoci smo podpisniki Tedna slovenske hrane: <https://ekoci.si/zadnje/szj-za-teden-slovenske-hrane/> in ogromno semen podarimo v okviru vseslovenskega gibanja Oskrbimo Slovenijo-štafeta semen, kar se zelo dobro obnese. Predlagamo, da k takšnemu pristopu tudi MKGP. Zato naj pozove sodelujoče v Tradicionalnem slovenskem zajtrku, da se prijavijo kdo želi dobiti seme. Nadaljnje aktivnosti sejanje semen, spremljanje kako raste ter uporabo naj sproti spremljajo na videu. Na kocu naj posnamejo 3 minutni film kaj so iz tega naredili. Razpiše naj naj natečaj in nagradi najboljše sodelujoče.
10. **Organizirati je potrebno Regijske ekološke stojnice** – po sistemu ekološkega društva Deteljica še po drugih krajih v Sloveniji. Vključi se naj ZDEKS in Čebelarska zveza Slovenije. Da združimo še aktivnosti s pripravo na morebitne izredne razmere predlagamo **vsako soboto ekološko lokalno tržnico pred gasilskimi domovi** (v Sloveniji jih je okoli 1500).Skupaj s Civilno zaščito je potrebno tudi na prehranskem področju okrepiti aktivnosti za krepitev prebivalstva na izredne razmere NNNP- Nič nas ne sme presenetiti - bodimo pripravljeni.

-
11. **Predlagamo povezavo s pomembnim projektom KUHNA PA TO**, da bodo uporabljali izključno ekološko pridelano hrano <https://www.kuhnapato.si/> V okviru nacionalnega programa **Dober tek Slovenija, ki ga financira Ministrstvo za zdravje**, že 10. leto poteka projekt [Kuhna pa to](#). V okviru projekta skušajo zmanjšati odklanjanje zdravih jedi in otrokom približati obroke, ki se pripravljajo v šolskih kuhinjah. S projektom se spodbuja pozitiven medvrstniški vpliv, predvsem pa, da bodo mladi bolj naklonjeni jedem, ki so del zdrave prehrane in predstavljajo pomemben del slovenske kulinarčne dediščine. Vsako leto poskrbijo za atraktivnost projekta, da navdušii in pritegne številne slovenske osnovnošolce, ki so zgled vrstnikom in jih spodbujajo k uporabi lokalne sezonske hrane ter učenju kuhanja doma po postopkih, ki pripomorejo k dolgoročnemu zdravju..<https://prehrana.si/novica/630-projekt-kuhna-pa-to-recepti-dediscine-ze-v-11-knjigi>. Letos imajo natečaj za Tradicionalno kosilo: <https://www.kuhnapato.si/>
Sodelujoči bi lahko sodelovali tudi na tekmovanju ban celjskem sejmu. MKGP in MZ pa naj združita strani in MZ NAJ PROPAGIRA IZKLJUČNO EKOLOŠKO HRANO.
12. Predlagamo, da MKGP predlaga, da se uvrsti v šolski program, da šolarji na naravoslovni dan, ki ga imajo v učnem programu, obiščejo kmetije in pomagajo pri delu.
13. Predlagamo, da MKGP doseže, da se pri prenovi šolskih programov uvedejo zopet šolski vrtovi v osnovne šole ter da se povečajo štipendije za poklice kmetijske panoge agronome, semenarke, zeliščarje in rokodelce, kar bo dolgoročno ustvarjalo delovna mesta in interes za kmetijsko panogo povečevala prehransko varnost in krepila podeželje.
14. Predlagamo, da za vse izvedene aktivnosti sektor za ekološko kmetijstva preko sporoči za javnost redno obvešča javnost.
15. V kolikor bodo predlogi sprejeti, smo jih predlagatelji na zahtevo MKGP pripravljani še podrobneje opisati.

VIII. CILJ ZAŠČITA SLOVENSКИH SEMEN V GENSKI BANKI

- **Obrazložitev:**

Zaradi načrtovanega sprejetja zakonodaje o NGT tehnikah in patentiranju semen na EU ravni je **nujno potrebno najti način za zaščito slovenskih genskih virov**, ki so v genski banki, in zagotoviti, da se vsa slovenska semena patentirajo ali kako drugače zaščitijo, da bodo še naprej last slovenskega ljudstva. Trenutna zakonska ureditev namreč korporacijam daje poleg raziskovalcem in žlahtniteljem neomejen dostop do teh virov, ki jih potem te lahko plasirajo na trg kot patentirana semena.

gens

- **Predlagani ukrepi za doseg cilja:**

1. **Nujno je potrebno najti način za zaščito slovenskih genskih virov**, ki so v genski banki Kis-a ,

-
2. **Poskrbeti je potrebno tudi za zaščito divje rastočih rastlinskih virov kot genskega materiala,**
 3. **Menimo, da je potrebno, da KIS in MKGP poiščejo načine pravne zaščite, ki bo zagotovila da bo genski material ostal last slovenskega ljudstva in ne bo postal last korporacij.** Trenutno naša težko vzgojena, ohranjena in pridobljena semena na osnovi dosedanjih dogovorov med genskimi bankami menjujemo – žlahtnitelji korporacij izdelajo nove sorte in jih patentirajo. To bo čedalje bolj pomembno z zaostreno zakonodajo, ki se pripravlja z NGT in patentiranjem semen na ravni v EU.
 4. Poznamo primere iz Afrike in Amerike, kjer korporacije tožijo domačine, da sejejo njihova semena, v resnici pa so pridobljena z žlahtnjenjem njihovih semen. Primer dokumentarni film« Percy proti Goljatu» kjer je prikazan potek tožbe korporacije Monsanto proti kmetu, ki je sejal lastno seme oljne repice in seveda izgubil.
 5. **Medtem pa že sedaj slovenski pridelovalec kupuje draga semena tujih korporacij, ki niso prilagojena ne našemu okolju, okusu, naši kulturi in tradiciji. Zato menimo, da je potrebne resen razmislek Slovenije in ukrepanje, kako bo zaščitila bogastvo naroda - slovenska semena pred vdorom in pohlepom korporacij.**

Naprošamo za preučitev izhodišč smernice za panogo semenarstva. Prepričani smo, da vam bo v veliko pomoč. Pričakujemo vaš odgovor in pristop k realizaciji. Verjamemo, da boste še lažje sprejeti določene ukrepe, če se srečamo na sestanku. Pričakujemo sestanek v čim krajšem možnem času.

Za vaše sodelovanje, prizadevanja in aktivnosti se vam najlepše zahvaljujemo.

S spoštovanjem.

Za Združenje Ekoci s partnerji in gibanje Oskrbimo Slovenijo - Štafeta semen - Irena Rotar, preds. in Mateja Rotar, namestnica predsednice

Za Društvo za celostno samooskrbo, Samooskrbni.net - Sanja Lončar in Alenka Šoštarich, sopredsednici

Za društvo Ognjič - Katja Podergajs, predsednica

Za Semenjalnico - dr. Maja Kolar, strokovna vodja.

Za Amarant – Fanči Perdih

Žalec, dne 11.11. 2024.

Poslano:

- Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano